

NATURA 2000 - BASISANALYSE

H 36 Nipgård Sø

Titel: NATURA 2000 - BASISANALYSE
H 36 Nippgård Sø

Udgiver: Viborg Amt (lukket 31.12.06 som en
følge af kommunalreformen)

Forfatter: Viborg Amt

Revidering: Miljøministeriet, Miljøcenter Århus

Udgivelsesår: 2007

Emneord: Natura 2000 Basisanalyse
EF-Habitatområde

Layout: WEB-udgave

Kort: © Kort- og Matrikelstyrelsen

Orthofoto: © COWI

ISBN elektronisk:

Sidetæl: 13

Oplag: Denne rapport findes kun som digital
udgave.

Henvendelse vedr. rapporten:
Ring direkte til Miljøcenter Århus på telefon: 7254 8266

Natura 2000 - Basisanalyse:

NIPGÅRD SØ

INDLEDNING

Natura 2000 områder

Natura 2000 områderne er et europæisk netværk af internationale naturbeskyttelses områder udpeget i henhold til EF's FUGLEBESKYTTELSESDIREKTIVET til (af 1979) samt HABITATDIREKTIVET (af 1992).

Natura 2000 planlægning

I medfør af Lov om Miljømål skal der med udgangen af 2009 foreligge en Natura 2000-plan for hvert af disse områder. Planerne vil udgøre grundlaget for at iværksætte den nødvendige forvaltningsindsats for at sikre eller genoprette de udpegede internationale naturbeskyttelsesområder og vil være grundlag for myndighedsudøvelsen i øvrigt.

Planerne består af:

- En basisanalyse
- En målfastsættelse
- Et indsatsprogram

Basisanalyse

Hensigten med at udarbejde en basisanalyse for Natura 2000-områderne er at opnå kendskab til udbredelsen af de naturtyper og levesteder for de arter, som det enkelte område er udpeget for. Derudover skal der også udarbejdes en vurdering af naturtypernes og arternes nuværende tilstand og en foreløbig vurdering af trusler. Hermed opnås et faktisk grundlag for den konkrete prioritering af forvaltningsindsatsen, således at det kan dokumenteres, at den nødvendige indsats for at leve op til habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne iværksættes.

Amterne er ansvarlige for at udarbejde basisanalyser for det åbne land og de kystnære farvande i de enkelte Natura 2000 områder, mens staten skal forestå arbejdet for skovbevoksede fredskovsarealer samt på det åbne hav. Natura 2000 basisanalyserne skal færdiggøres senest den 1. juli 2006.

Efter basisanalysen varetages den videre Natura 2000-planlægning af staten.

Mål for naturtilstanden

Målene for det enkelte Natura 2000-områdes naturtilstand fastsættes på baggrund af blandt andet basisanalysen. Det overordnede mål er at sikre eller genoprette GUNSTIG BEVARINGSSTATUS for de arter og naturtyper, der er på de enkelte områders udpegningsgrundlag.

Indsatsprogram

Natura 2000-planen indeholder desuden et indsatsprogram, som prioriterer den kommunale indsats og de virkemidler, der skal til for at opnå de fastsatte mål. Indsatsprogrammer fastlægger bindende retningslinjer for udarbejdelse af de efterfølgende kommunale handleplaner.

Kommunal handleplan

Endelig skal kommunerne udarbejde handleplaner for den konkrete udmøntning af indsatsprogrammet for hvert enkelt område, dog er Skov- og Naturstyrelsen ansvarlig for indsatsen for skovbevoksede fredskovpligtige arealer og på det åbne hav. Handleplanerne

kan eksempelvis indeholde en beskrivelse af, hvilke ændringer af driften af arealerne, der er nødvendige for at realisere Natura 2000-planen.

Natura 2000-planlægningen er tilrettelagt som en løbende planlægning, der revideres, udbygges og opdateres hvert 6. år.

INDHOLD

NIPGÅRD SØ

1. Beskrivelse af området.....	6
2. Udpegningsgrundlaget.....	8
3. Datapræsentation.....	9
4. Beskrivelse og foreløbig trusselvurdering.....	9
4.1 Søer.....	10
4.2 Terrestriske naturtyper.....	11
5. Nye arter og naturtyper.....	11
6. Liste over tilgængeligt materiale.....	12
7. Liste over manglende data.....	13
8. Liste over andet relevant materiale.....	13

1. Beskrivelse af området

Natura 2000-område nr. 36 Nipgård Sø omfatter habitatområde nr. H36 (se tabel 1.1).

Nr.	Navn	Areal (ha)
H36	Nipgård Sø	50
36	Samlet Natura 2000-område	50

Tabel 1.1. Oversigt over habitatområdet, der er inkluderet i denne basisanalyse. For hvert område er områdets nummer, navn og areal (i ha) angivet, ligesom NATURA 2000-områdets samlede areal er oplyst. Kilde: <http://www2.skovognatur.dk/natura2000/>.

Natura 2000-områdets samlede areal er 50 ha består af ca. 30 ha sø og 20 ha land, vist på fig. 1.1.

Nipgård Sø er en irregulær sø, der bærer præg af at ligge i et landskab med mange dødishuller. Søen er lavvandet med sandbund og er delvist omkranset af elleskov.

Ingen af de skovbevoksede arealer er omfattet af fredskovspligt.

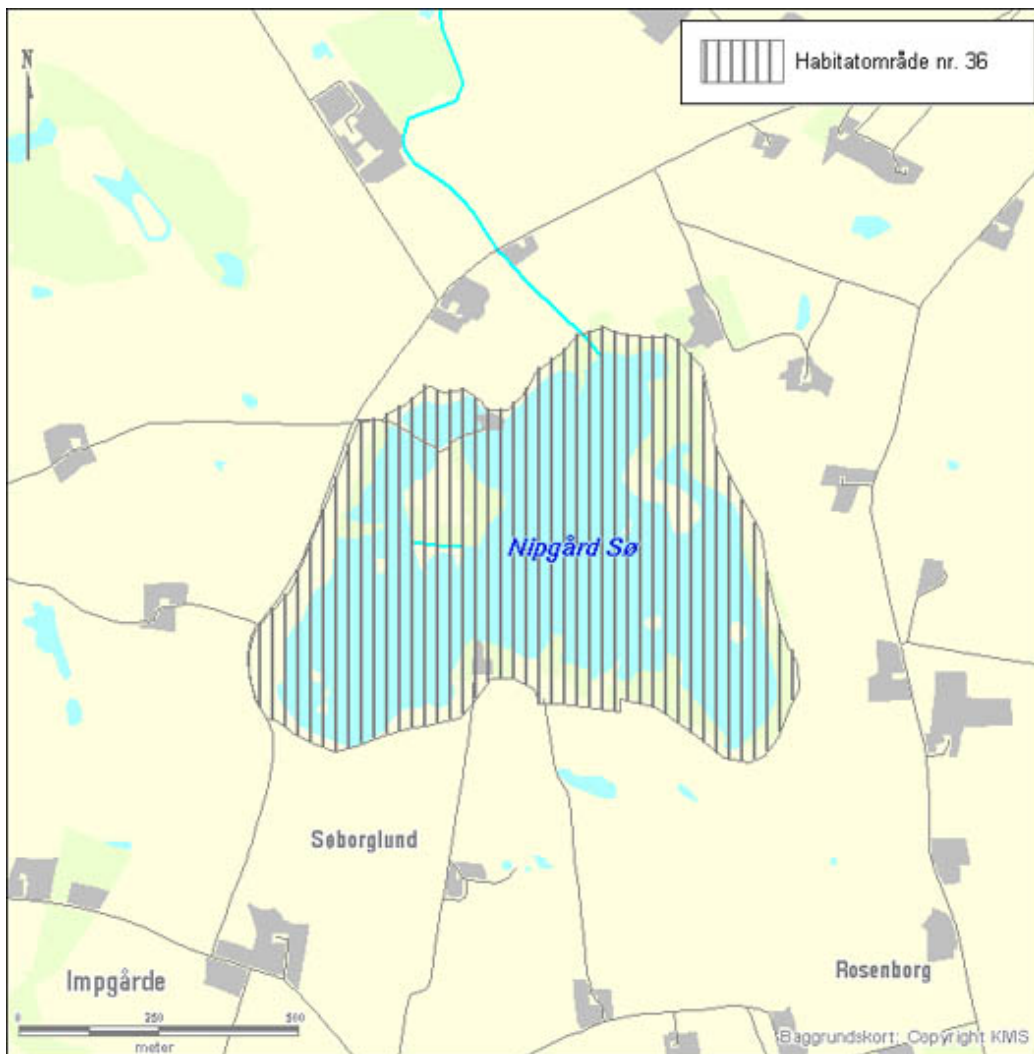

Fig 1.1. Habitatområde 36

Nipgård Sø har ikke noget tilløb, og oplandet til søen er meget lille, men består af intensivt dyrkede landbrugsarealer. Enkelte lodsejere har indgået MVJ aftaler på arealer umiddelbart ned til søen.

Afløbet, der i lange perioder er tørlagt, løber til Åresvad Å og derfra videre i Karup Å.

Søen er udpeget som EF-habitatområde på grund af den veludviklede undervandsvegetation, og har tidligere været lobeliesø (Wind, 1991).

Nipgård Sø ligger i Silkeborg Kommune (tidligere den sydlige del af Viborg amt, Kjellerup kommune). Søen er privatejet.

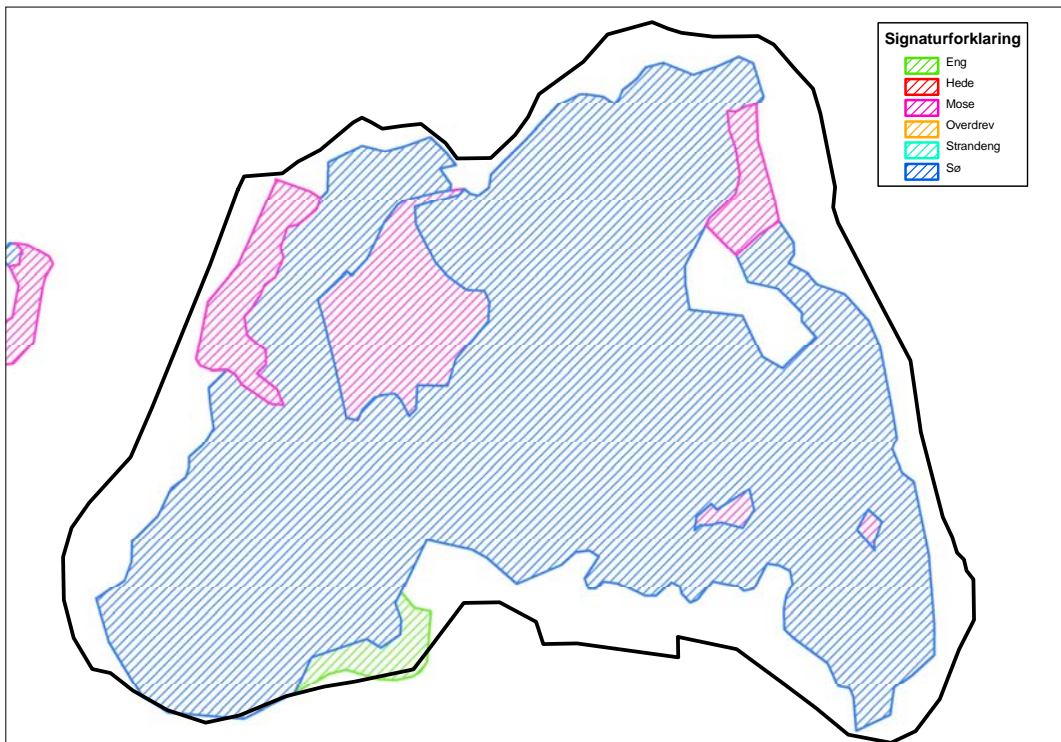

Fig. 1.2. Naturarealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

I alt 38 ha er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det drejer sig om 33,5 ha sø, 4,3 ha mose og 0,6 ha fersk eng.

2. Udpegningsgrundlaget

Som det fremgår af tabel 2.1 og 2.2 er habitatområde H36 er udpeget af hensyn til 3 habitatnaturtyper.

Nr.	Naturtype	Kortlagt areal (ha)	Antal forekomster
Søer og vandhuller			
3130	Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden x	Samlet for de to 30,2	1
3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks		
Skovnaturtyper			
91E0	* Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld	9	5

Tabel 2.1. Oversigt over de naturtyper, der aktuelt udgør grundlaget for udpegningen af habitatområde 35.

Den geografiske placering af de enkelte naturtyper fremgår af Tilda indberetningerne (se link), og i kortbilag er der vist, hvor de enkelte plante- og dyrearter hører til.

Habitatområdet er ikke udpeget af hensyn til konkrete, navngivne arter.

3. Datapræsentation

I 2004 og 2005 er der foretaget en kortlægning af de terrestriske habitatnaturtyper inden for habitatområderne. Desuden er der gennem årene indsamlet en del data om beskyttede naturtyper i forbindelse med administrationen af naturbeskyttelsesloven. Oplysningerne om søer, vandløb og havområder bygger udelukkende på den viden, der er indsamlet gennem årene ved et generelt tilsyn og overvågning, som er udført regionalt og ved det nationale overvågningsprogram. I tabel 3.1 er der vist en oversigt over anvendte data for de enkelte naturtyper. Andet tilgængelige materiale om Natura 2000-området fremgår af litteraturlisten i kap. 8.

Nr.	Naturtype	NOVA	NOVANA (2004-2005)	Andre data
Søer og vandhuller				
3130 x 3150	Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden x Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks			Regionale overvågningsdata
Skov naturtyper				
91E0	*Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld		Gis-kortlægning 04-05	

Tabel 3.1. Oversigt over datagrundlaget for de naturtyper, der er kortlagt i NATURA 2000-området. For hver naturtype og art er en henvisning til en mere detaljerede gennemgang af datagrundlaget samt en angivelse af hvor data stammer fra. NOVA: National Overvågningsprogram af Vandmiljøet og NOVANA: Det Nationale program for Overvågning af Vandmiljø og Natur

4. Beskrivelse og foreløbig trusselvurdering

Forekomsten af arter og naturtyper er beskrevet overordnet på baggrund af de tilgængelige data, og der er foretaget en foreløbig vurdering af truslerne mod arterne og naturtyperne i Natura 2000-området. Truslerne omfatter påvirkninger, hvor der er en begrundet mistanke om, at de har en negativ betydning for naturtilstanden. De største trusler er gennemgået nedenfor for hhv. søer, vandløb, terrestriske naturtyper, marine områder og arter.

4.1 Søer

I Habitatområde 36 er Nipgård Sø den eneste større sø. På lavt vand forekommer planter som *strandbo*, *søpryd*, *svømmende sumpskærm* og *vandnavle*, og på dybere vand findes en række langskudsplanter. Derfor kategoriseres søen som naturtype 3130 (ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter) ved bredden x naturtype 3150 (næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks). Søen er 30,2 ha og har en fosforkoncentration på 0,040 mg/l. Vandplanternes dækningsgrad er ikke opgjort, men *aks-tusindblad* og *vandpest* dominerer.

Nipgård Sø har i Viborg Amts Regionplan målsætningen (A), Naturvidenskabeligt Referenceområde, der betyder at søens plante- og dyreliv ikke må være påvirket af menneskelige aktiviteter. Nipgård Sø er senest blevet undersøgt i 2001 og ved dette tilsyn opfyldte søen målsætningen (Viborg Amt).

Viborg Amt ligger ikke inde med historisk materiale om Nipgård Sø, men den er omtalt i Botaniske lokaliteter (Wind, 1991). Søen har tidligere været en klarvandet lobeliesø med arter som sortgrøn bransføde og tvepipet lobelie, som sidst er set i 1974. I 1980'erne blev søen stærkt eutrofieret som følge af tilledning af spildevand, og dette har bevirket, at rørskovene har bredt sig hastigt fra vest. Den sydøstlige del af søen har dog været uden rørskov, og her har søen været rig på grundskudsplanter.

Foreløbig trusselvurdering

I Vandrammedirektivets basisanalyse del II er det for alle særskilt målsatte søer og søer over 5 ha vurderet, hvilke af søerne, der er i risiko for ikke at kunne overholde den i regionplanen fastsatte målsætning i 2015. Det er desuden vurderet, hvilke påvirkninger, der kunne være årsag til den manglende målopfyldelse. Vandrammedirektivets risikoanalyse anvendes som foreløbig trusselvurdering for søerne i Natura 2000-området.

I vandrammedirektiv sammenhæng arbejdes med følgende påvirkningstyper: B = biologisk påvirkning (eks. udsatte karper), FM = fysisk morfologisk påvirkning (sluser og pumpestationer), MFS = miljøfarlige stoffer og N = næringsalte.

Nipgård Sø forventes at opfylde målsætningen i 2015.

4.2 Terrestriske naturtyper

Da udpegningsgrundlaget ikke omfatter andre terrestriske naturtyper end ellesump (habitatnaturtype 91E0), er der ikke foretaget kortlægning af naturtyper i habitatområdet.

Ellesumpen er ikke omfattet af fredskovspligt, og er derfor ikke kortlagt af Skov- og Naturstyrelsen, som udelukkende har kortlagt skovhabitatnaturtyper på de fredskovspligtige arealer. Dermed er der heller ikke udarbejdet en skov-basisanalyse for dette habitatområde.

Invasive plantearter

De invasive arter hører ikke naturligt hjemme i den danske natur. De er typisk blevet indført af mennesket og mange af dem er efterhånden blevet et stort problem, fordi de spreder sig til naturområderne. Her kan de danne store bestande og derved fortrænge det naturlige plante- og dyreliv.

Det er ikke registreret invasive arter.

Arealmæssige ændringer

Det er ikke muligt ud fra registreringerne at vurdere om der er arealmæssige ændringer i form af f.eks. arealmæssige reduktioner e. lign..

5. Nye arter og naturtyper

Rigkær (7230) og tidvis våd eng (6410): Terrestriske naturtyper som rigkær (type 7230) og tidvis våd eng (6410) m.fl. bør eftersøges, da der tidligere (i 1988) er fundet *blåtop*, *eng-viol*, *alm. star*, *næb-star*, *hare-star*, *glanskapslet siv*, *knop-siv*, *kær-dueurt*, *djævelsbid*, *tormentil* og andre arter, der kunne indikere lysåbne rigkær eller tidvis våd eng (Wind, 1991).

Brunvandede søer (3160): I flg. Wind (1991) ligger der to brunvandede tørvegrave vest for Nipgård Sø. De har lidt flydebladsvegetation af *vand-pileurt* og *frøbid*, der stedvis er dominerende, og enkelte steder er der en smal bræmme af *tagrør*. Arealet er målt i GIS til ca. 1,7 ha.

6. Liste over tilgængeligt materiale

Wind, Peter (1991): *Oversigt over Botaniske lokaliteter. Bd. 8. Viborg Amt*. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen.

Søer:

Danmarks Søer, Søerne i Nordjyllands og Viborg Amter, Thorkild Høy m.fl., 2004

Viborg Amt: Nipgård Sø, Søer i Viborg Amt, Viborg Amts hjemmeside,
<http://www.miljo.viborgamt.dk/sw1019.asp>

7. Liste over manglende data

Søer: Som i vandrammedirektivets basisanalyse indgår kun de særskilt målsatte søer og søer over 5 ha. Alle vandhuller og småsøer mangler derfor i denne basisanalyse.

Terrestrisk: Kortlægningen af Elle- og askesumpen omfatter alene en GIS-opmåling. Ellesump uden for fredskovspligtige arealet skal kortlægges.

Herudover foreligger der ingen kortlægning af arter mv.

Blandt andet bør arter af vindelsnegl m.fl. eftersøges.

8. Liste over andet relevant materiale

- Amtets Rødliste over sjældne plantearter (www.websag.nja.dk)